

Lantmännens uppförandekod

Innehåll

Vd har ordet	2
Lantmännens Uppförandekod	4
<i>Miljö</i>	6
<i>Affärsetik</i>	8
<i>Samhälle</i>	9
<i>Sociala villkor</i>	10
<i>Arbetsmiljö, hälsa och säkerhet</i>	11
<i>Produkter och tjänster</i>	12
<i>Uppföljning och efterlevnad</i>	14
Uppförandekoden ger inte alla svar – använd sunt förnuft	16

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 25 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda, med verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 45 miljarder SEK på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Bonjour, Kungsörnen, GoGreen, Gooh, FINN CRISP, Korvbrödsbagarn och Hatting.

Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom att vi har forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan så kan vi tillsammans ta ansvar från jord till bord.

Tillsammans tar vi ansvar från jord till bord

Lantmännen är ett framtidsföretag med starka rötter i lantbrukskooperativet. Vi skapar värde från åkermarken och spannmål är vår kärnaffär. Lantmännens ursprung och våra gemensamma värderingar kopplas samman genom vårt varumärke och den välkända gröna grodden. Som ett lantbrukskooperativ ägt av svenska lantbrukare har vi en unik möjlighet att ta ansvar i hela kedjan från jord till bord.

Vår breda verksamhet har inverkan på människor och miljö genom hela värdekedjan. Vi har kunskap och kontroll, och vi driver på en hållbar utveckling på alla de områden vi är verksamma inom samtidigt som vi minimerar vår negativa påverkan. Genom att vi ständigt utvecklar verksamheten på ett ansvarsfullt och långsiktigt sätt, fortsätter vi att vara en trovärdig och pålitlig arbetsgivare, affärspartner och samhällsaktör.

Uppförandekoden gäller för var och en av oss

Lantmännens uppförandekod är ett viktigt verktyg för att styra verksamheten efter våra höga ambitioner och mål inom spannmålsvärdekedjan. Samtidigt hjälper den oss att möta de krav och

förväntningar som ställs på oss som ett ansvarstagande företag. Uppförandekoden ger praktisk vägledning för hur vi ska uppträda, agera och fatta beslut för att ta ansvar ur ett miljömässigt, socialt och affärsetiskt perspektiv.

Uppförandekoden beskriver också hur vi arbetar med våra produkter och tjänster och hur vi driver innovation och utveckling för en mer hållbar värdekedja.

Uppförandekoden gäller alla medarbetare. Beroende på vilken roll du har finns det olika delar som är särskilt relevanta just för dig. Utöver uppförandekoden finns det inom flera områden ytterligare vägledning i policyer och riktlinjer.

Det är i det dagliga arbetet som vi tillsammans gör Lantmännen till ett ansvarsfullt och framgångsrikt företag, och ansvar måste därför vara närvarande i allt vi gör. Det finns inte alltid självklara svar på de problem och dilemman vi ställs inför, men vår uppförandekod ska fungera som en guide och hjälpa oss att fatta rätt beslut i svåra situationer. Om du är osäker ska du alltid rådfråga din chef.

Ansvar och hållbarhet är centralt i Lantmännens affärsstrategi. Jag är stolt över det arbete vi gör och uppförandekoden är en viktig del för att vi ska leva upp till vårt löfte och vara ett långsiktigt framgångsrikt företag. Tillsammans lägger vi grunden för ett livskraftigt lantbruk – idag och i framtiden.

Magnus Kagevik
Vd och koncernchef

Lantmännens uppförandekod

Version 3. Antagen av Koncernstyrelsen augusti 2019.

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ som ägs av svenska lantbrukare och är norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vår mission är att skapa ett livskraftigt lantbruk och vårt uppdrag att bidra till lönsamheten på medlemmarnas gårdar och optimera avkastningen på medlemmarnas kapital i föreningen.

Lantmännens varumärkeslöfte *"Tillsammans tar vi ansvar från jord till bord"*, är vårt gemensamma åtagande gentemot kunder, konsumenter och omvärld.

Våra värderingar; *Öppenhet, Helhetssyn* och *Handlingskraft*, vägleder oss i vardagen. Uppförandekoden sammanfattar våra övergripande riktlinjer för ett ansvarsfullt agerande.

Detta är ramverket för hur vi ska uppträda i vår dagliga verksamhet.

Hållbara affärer

Lantmännens affärsidé är att förädla åkermarkens resurser på ett ansvarsfullt sätt. Det betyder att vi tar aktiv del i utmaningen att försörja en växande befolkning med mat och energi, och samtidigt värna den biologiska mångfalden, hejda klimatförändringar och minska övergödningen. Utvecklingen inom Lantmännen går mot biobaserade cirkulära affärer, där flöden av råvaror och material sluts och resurseffektiviteten ökar.

Lantmännen är en ansvarstagande och attraktiv arbetsgivare för både befintliga och nya medarbetare. Vi värnar en bra arbetsmiljö och

inkluderande kultur baserad på våra värderingar. För att alla ska bidra till Lantmännens mål, utvecklar vi ständigt ledarskapet och fokuserar på medarbetarnas engagemang och kompetensutveckling.

Vi står för god affäretik och följer internationella konventioner för ansvarsfullt företagande. Lantmännens affärer stödjer och respekterar internationellt deklarerade mänskliga rättigheter. Vår uppförandekod är utformad i enlighet med FN:s Global Compacts principer och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Vi står bakom internationella mål och ramverk för hållbar utveckling, såsom FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, Parisavtalet och de globala målen i Agenda 2030.

Omfattning

Uppförandekoden gäller i sin helhet för samtliga medarbetare och styrelseledamöter i alla bolag som ägs till mer än 50 procent och den gäller för representanter i föreningens förtroenderåd. Samtliga distriktsledamöter ska ha kunskap om koden.

Vårt uppdrag

Lantmännens uppdrag är att bidra till lönsamhet på medlemmarnas gårdar och att optimera avkastningen på medlemmarnas kapital i föreningen.

Vår mission

Vi skapar ett livskraftigt lantbruk.

Vår vision

Vi leder förädlingen av åkermarkens resurser på ett innovativt och ansvarsfullt sätt för morgondagens lantbruk.

Vår affärsidé

Vi är ett Lantbrukskooperativ som förädlar åkermarkens resurser på ett ansvarsfullt sätt. Genom vår samlade kunskap och våra verksamheter från jord till bord leder vi utvecklingen i spannmålsvärdekedjan. Vi agerar på en internationell marknad där Sverige utgör basen för våra verksamheter.

Vårt varumärkeslöfte

Tillsammans tar vi ansvar från jord till bord.

Våra värderingar

Öppenhet, helhetssyn och handlingskraft.

Vårt medarbetarlöfte

Utvecklas med oss från jord till bord.

Uppförandekoden ska följas i agerande och beslut av styrelseledamöter som representerar Lantmännen i delägda bolag, samt vara vägledande vid utvärdering av möjliga förvärv av bolag och verksamheter.

Uppförandekoden gäller i tillämpliga delar för våra leverantörer och distributörer, vilket regleras i vår leverantörsuppförandekod respektive uppförandekod för distributörer.

Lagefterlevnad

Lantmännen ska alltid uppfylla de legala krav och regelverk som finns på de platser där vi har verksamhet.

När det är lämpligt väljer vi att ställa högre krav på vår egen verksamhet än vad lokal lagstiftning kräver.

Miljö

Lantmännen verkar i spannmålens värdekedja med åkermarken som bas. Därmed är vi direkt beroende av naturresurser och väl fungerande ekosystem och vi har samtidigt en påverkan på den miljö vi är beroende av.

Huvuddelen av vår miljöpåverkan, liksom grunden till vårt värdeskapande, ligger i odlingsledet och vi har ett långsiktigt åtagande att tillsammans med medlemmar, kunder och leverantörer driva utvecklingen för ett hållbart och lönsamt lantbruk.

Vi driver systematiska förbättringar för att utveckla verksamheten och minska miljöpåverkan genom hela värdekedjan. Vi tar utgångspunkt i livscykelperspektiv och biobaserad cirkulär ekonomi.

Hållbar odling

Vi utvecklar metoder och verktyg för hållbar odling, där klimat, vatten, biologisk mångfald, markanvändning och resurseffektivitet och förädlingsvärde är viktiga delar.

Vi bidrar med kompetens och resurser för att utveckla hållbara insatsvaror och odlingstekniker.

Vi ger löpande information och råd till lantbrukare om effektiv användning av växtskydd, växtnäring och andra insatsvaror, och andra metoder för att minimera risker för användare och miljön.

Klimat- och resurseffektiv produktion

Vi använder resurser effektivt och minimerar klimatpåverkan, utsläpp till miljön samt svinn i vår verksamhet.

Vi arbetar aktivt för att effektivisera energianvändningen och öka andelen förnybar energi.

Vi miljöanpassar och optimerar våra förpackningslösningar, logistik och transporter, tillsammans med våra partners.

Miljöanpassade produkter och råvaror

Vi förbättrar löpande kunskapen om våra produkters och råvarors miljö- och klimatpåverkan.

Vi beaktar miljö- och klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv, vid utveckling av produkter och tjänster.

Vi analyserar risker kopplade till kemiska produkter och våra råvaror, och ställer miljökrav vid inköp.

Affärsetik

Lantmännen har fastställt och tillämpar strikta normer för etiskt uppträdande och god affärssed, och tar aktivt avstånd från alla former av korruption. Vårt agerande kännetecknas i alla lägen, oavsett land eller marknad, av ansvar och respekt för kunder, leverantörer, affärspartners och de lokala samhällen där vi är verksamma.

Vi lever upp till våra åtaganden och respekterar ingångna avtal och överenskommelser.

När vi representerar Lantmännen agerar vi med gott omdöme.

Antikorruption

Vi tillåter inga former av korruption, mutor eller penningtvätt.

Lantmännens anställda varken ger eller tar emot personliga gåvor, tjänster, resor, underhållning eller liknande förmåner, till eller från leverantörer, kunder eller andra affärspartners, för mer än ett ringa värde.

Alla former av extern representation präglas av måttfullhet och transparens.

Om en anställd erhåller eller blir erbjuden en förmån som kan misstänkas strida mot uppförandekoden, ska gåvan omgående återlämnas till givaren och händelsen rapporteras till närmaste chef.

Integritet och oberoende

Vi är uppmärksamma på möjliga intressekonflikter i verksamheten och sätter alltid Lantmännens intressen framför personliga intressen.

Våra affärsrelationer och branschsamarbeten kännetecknas av öppenhet, akt-samhet och opartiskhet. Vi bemöter våra konkurrenter korrekt och tar avstånd ifrån all olaglig konkurrensbegränsning.

Informationssäkerhet

Informationssäkerhet har hög prioritet. Alla medarbetare har ett ansvar att hantera information på rätt sätt, i enlighet med gällande policyer och lagstiftning.

Intern och konfidentiell information om Lantmännens affärsverksamhet skyddas och får inte lämnas till obehöriga.

Konfidentiell information från tredje part som Lantmännen fått ta del av, behandlas och skyddas på samma sätt som vår interna konfidentiella information.

Vi värnar den personliga integriteten och hanterar personuppgifter på ett ansvarsfullt, transparent och säkert sätt.

Digitaliseringen innebär många möjligheter men också en ökad riskbild för angrepp från aktörer på internet. Vi arbetar kontinuerligt för att skydda oss mot, och minska riskerna för obehörig tillgång, förvanskning, spridning och förlust av vår information.

Samhälle

Lantmännen är ett ansvarsfullt och pålitligt företag. Vi bidrar till ett livskraftigt lantbruk och en positiv utveckling där vi är verksamma. Vi för en konstruktiv dialog med de intressenter som berörs av vår verksamhet. Vår kommunikation kännetecknas av ärlighet, öppenhet och tillgänglighet.

Aktiv intressentdialog

Vi engagerar oss i samhällsfrågor som är relevanta för Lantmännen och våra medlemmar, de svenska lantbrukarna. Vi deltar i debatten och för en proaktiv och lyhörd dialog med våra medlemmar, medarbetare, kunder, politiker, lokalsamhälle och andra intressenter som berör eller berörs av vår verksamhet.

Vi är öppna med vår hållning i de frågor vi driver, och vilka organisationer vi stödjer och samarbetar med.

Vi sponsrar inte politiska partier eller religiösa verksamheter.

Saklig och korrekt kommunikation

Vi ger korrekt information i vår produktmärkning, marknadsföring och reklam. Vi har stöd för våra påståenden och kommunicerar öppet, sakligt och ärligt så att våra kunder kan göra medvetna val.

Vi redovisar vår verksamhet korrekt och på transparent sätt.

Aktiv riskhantering

Vi arbetar aktivt med riskhantering och är observanta på förändringar och händelser som kan påverka vår affärsverksamhet och därmed säkerheten för människor, miljö eller samhälle.

Lantmännens verksamheter har god beredskap för att hantera kriser och nödlägen.

Skatt enligt lag och etik

Lantmännen ska följa gällande skattelagstiftning och skatteregler, bokstavigt och syftesmässigt, i alla länder där vi bedriver verksamhet. Vi betalar rätt skatt på rätt plats och i rätt tid.

Vi använder inga konstlade eller artificiella upplägg i syfte att undvika skatt.

Sociala villkor

Lantmännen arbetar aktivt för att vara en attraktiv och ansvarstagande arbetsgivare. Vi respekterar internationellt deklarerade mänskliga rättigheter och behandlar våra medarbetare och kollegor jämlikt och med respekt. Vi ställer krav på och förväntar oss att våra leverantörer och affärspartners agerar på samma sätt.

Föreningsfrihet

Vi respekterar våra medarbetares rättighet att organisera sig i fackföreningar och ger möjlighet till kollektiva förhandlingar.

Lön och arbetstid enligt lag och avtal

Arbetstid ska följa nationell lagstiftning, branschstandard och kollektivavtal.

Vi säkerställer att löner och förmåner uppfyller kollektivavtalade och lagstiftade nivåer i de länder där vi är verksamma. Osakliga löneskillnader får inte förekomma.

Om avdrag ifrån lön sker som disciplinär åtgärd ska detta vara reglerat i lag eller kollektivavtal.

Tvångsarbete

Ingen form av arbete under tvång eller med hot om bestraffning är tillåten.

Ingen får tvingas deponera värdepapper eller identitetspapper hos sin arbetsgivare.

Barnarbete

Varje barn ska skyddas från ekonomiskt utnyttjande och från arbete som kan vara farligt, påverka barnens utbildning negativt eller vara skadligt för barnens hälsa och utveckling. Därför accepterar vi inte barnarbete.

Minimiålder för anställning är den ålder då den obligatoriska skolgången avslutats, dock aldrig lägre än 15 år.

Unga personer under 18 år får inte arbeta på natten eller under riskfyllda förhållanden.

Likabehandling

Vi arbetar för likabehandling, jämställdhet och mångfald. För oss är det viktigt att all kompetens på arbetsmarknaden tillvaratas och vi ser att mångfald bidrar till Lantmännens fortsatta utveckling.

Vi arbetar aktivt för att se till att våra arbetsplatser är stimulerande för alla, oavsett kön, ålder, etnicitet, sexuell läggning, religion eller funktionsvariation.

Vi accepterar inga former av diskriminering, hot, förtryck eller trakasserier.

Arbetsmiljö, hälsa och säkerhet

En bra och säker arbetsmiljö har hög prioritet inom Lantmännen. Vi arbetar systematiskt och förebyggande, och vi identifierar samt åtgärdar risker löpande. Vi ser proaktivt hälsoarbete som en avgörande faktor för hållbara prestationer och en lönsam verksamhet.

Vårt arbete med hälsa och säkerhet präglas av nära samarbete mellan ledning, medarbetare, skyddsorganisation, företagshälsovård och andra samarbetspartners.

Arbetsmiljö och säkerhet

Vårt arbetsmiljöarbete utgår från nationell lagstiftning, som en miniminivå, i de länder där vi har verksamhet.

Vi arbetar aktivt för att säkerställa en bra och säker arbetsmiljö, såväl fysiskt som psykosocialt. Vi ställer höga krav på en säker arbetsmiljö och arbetar

proaktivt och systematiskt för att förebygga olycksfall och arbetsskador. Arbetet baseras på väl fungerande rutiner och kontinuerliga riskbedömningar.

Hälsa och friskvård

Att främja god hälsa och medarbetare som mår bra är en integrerad del av vårt sätt att arbeta.

Vi investerar i åtgärder och friskvårdsaktiviteter för att bidra till ett hälsosamt och balanserat arbetsliv för våra medarbetare.

Produkter och tjänster

Lantmännen utvecklar produkter och tjänster som bidrar till en mer hållbar livsmedels- och energiförsörjning. Detta uppnår vi genom att utveckla och erbjuda värdeskapande lösningar till kunder och samarbetspartners.

Vi arbetar systematiskt för att ständigt förbättra vårt erbjudande och vi driver ett långsiktigt utvecklings- och innovationsarbete i samarbete med forskare, universitet, leverantörer, kunder, affärspartners och andra intressenter.

Våra produkter och tjänster är av god kvalitet och säkra för användaren.

Vi stödjer och respekterar internationellt deklarerade mänskliga rättigheter genom hela vår värdekedja.

Säkra och spårbara produkter av god kvalitet

Vi arbetar aktivt med produktsäkerhet och följer internationella standarder inom livsmedel och foder, för att skydda våra kunder och konsumenter. Vi gör löpande riskanalyser och har system för att vid behov identifiera och återkalla felaktiga produkter som kan innebära en risk för användaren.

Alla produkter ska vara spårbara enligt gällande lagstiftningskrav och branschstandard.

Vi väljer leverantörer med omsorg och ställer tydliga kvalitets- och hållbarhetskrav. På den svenska marknaden prioriterar vi råvaror från medlemmar- nas gårdar.

Vi erbjuder livsmedel som främjar hälsa och välbefinnande.

För produkter som är kritiska i våra kunders verksamhet ska beredningsplaner för leveranssäkerhet finnas.

Investering i forskning och innovation

Genom forskning och innovation driver vi på en hållbar utveckling inom områden som är strategiskt viktiga för Lantmännen. Hit hör hållbar odling, resursutnyttjande samt utveckling av nya material, livsmedel och grödor.

Via forskning tar vi fram ny kunskap och driver på utvecklingen av biobaserade cirkulära affärer, till nytta för våra medlemmar, kunder, konsumenter och samhället i stort.

Vår forsknings- och utvecklingsverksamhet säkerställer en kunskapsnivå som gör oss konkurrenskraftiga.

Ansvarsfull användning av digitalisering och ny teknik

Lantmännen ser positivt på de möjligheter som ny teknik och digitalisering erbjuder för att effektivisera verksamheten och förbättra vårt erbjudande. Utveckling av ny teknik såsom bioteknik och genteknik kan bidra till ett mer hållbart samhälle. Samtidigt är vi medvetna

om att det kan finnas risker. Bedömning och värdering av nyttor och risker sker i konstruktiv dialog med forskare, leverantörer, kunder och andra intressenter, där försiktighetsprincipen för potentiella miljö- eller hälsorisker är en del av beslutsunderlaget.

Uppföljning och efterlevnad

Efterlevnad av uppförandekoden är en förutsättning för våra affärsers långsiktiga lönsamhet. Lantmännens styrelse fastställer uppförandekoden och ålägger affärsledningen att säkerställa efterlevnad.

Implementering och efterlevnad

Lantmännens styrelse fastställer uppförandekoden och övervakar efterlevnaden. Lantmännens koncernledning ansvarar för att säkerställa att uppförandekoden implementeras och efterlevs i hela verksamheten.

Lantmännens chefer ansvarar för att implementera uppförandekodens principer inom sitt ansvarsområde och sin organisation, om så behövs genom mer detaljerade policyer och riktlinjer.

Varje medarbetare är ansvarig för sina handlingar och för att följa uppförandekoden, policyer, riktlinjer och gällande lagstiftning.

Avvikelser ifrån uppförandekoden meddelas närmaste chef. Rapporter behandlas omgående och på lämpligt sätt.

Om medarbetarens rapportering inte tas på allvar, eller om medarbetaren inte känner sig bekväm med att rapportera den misstänkta avvikelser till sin chef, ska medarbetaren rapportera genom Lantmännens whistleblower-funktion.

Rapportering får aldrig leda till negativa konsekvenser för den medarbetare som rapporterar avvikelserna.

Brott mot uppförandekoden och tillhörande policyer eller riktlinjer kan leda till åtgärder som varning, omplacering, uppsägning eller avsked.

Om en leverantör eller distributör avviker från villkoren i leverantörsuppförandekoden respektive distributörsuppförandekoden, och förbättringar inte sker inom en överenskommen period, kan Lantmännen komma att avsluta samarbetet.

Uppföljning

Samtliga medarbetare utbildas i Lantmännens uppförandekod. Efterlevnad rapporteras till koncernledningen och styrelsen i en årlig efterlevnadsrapport, samt löpande baserat på fallets karaktär.

Beslut och åtgärder som tas för att säkerställa efterlevnad av uppförandekoden följs regelbundet upp i koncern- och affärsledning.

För att försäkra oss om efterlevnaden av vår leverantörsuppförandekod och distributörsuppförandekod genomför vi inspektioner. Dessa inspektioner kan ske oannonserat och kan även genomföras av en oberoende tredje part.

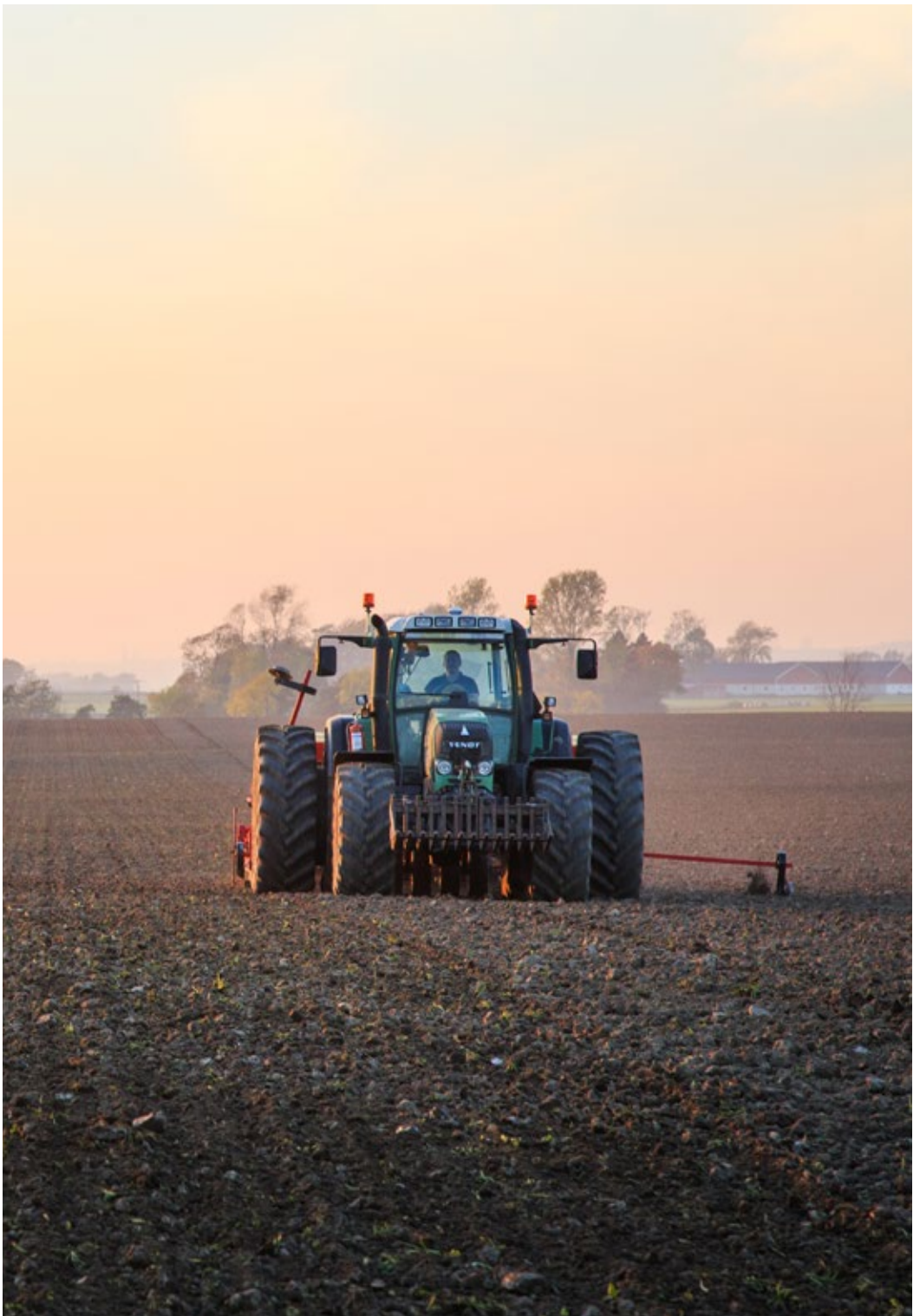
Revidering

Lantmännens uppförandekod är ett levande dokument. Behov av revision eller uppdatering behandlas av styrelsen årligen.

Antagen av Koncernstyrelsen i augusti 2019.

Uppförandekoden ger inte alla svar – använd sunt förnuft

Uppförandekoden ger inte alla svar på hur du ska agera och vilka beslut du ska ta. Istället är det viktigt att tänka efter före. Oftast handlar det om att använda sunt förnuft och dina erfarenheter. Om du står inför ett moraliskt dilemma eller ska fatta ett svårt beslut finns här några frågor du kan ställa dig:

- Är det lagligt? Är det moraliskt?
- Känns det bra? Kommer det att kännas bra även om fem år?
- Vet jag vad konsekvenserna blir av det jag gör? Förstår jag riskerna?
- Är jag ett gott föredöme? Vad skulle jag tycka om någon annan gjorde som jag?
- Har jag fattat ett beslut som tål att granskas i media?
- Kommer mitt beslut att försämra mitt eller Lantmännens rykte?
- Kan jag stå för mitt beslut? Kan jag berätta om mitt agerande för mina kollegor?
- Finns det något alternativ som inte ger upphov till ett moraliskt dilemma?

Om du upptäcker ett brott mot uppförandekoden

Om du som medarbetare misstänker eller upptäcker en oegentlighet eller missförhållande ska du alltid meddela närmsta chef eller HR-chef.

Det kan handla om ekonomisk brottslighet, miljöbrott, fara för liv och hälsa, diskriminering, trakasserier eller brott mot policyer och riktlinjer,

till exempel förbjuden användning av internet så som surfing på sidor med pornografiskt innehåll.

Om det är din chefs agerande du vill rapportera eller om din rapport inte tas på allvar kan du använda vårt externa whistleblowing-system. Där har du möjlighet att rapportera anonymt och på ditt lokala språk.

Din rapportering av avvikelser får aldrig leda till negativa konsekvenser för dig som medarbetare.

Önskar du mer information eller har frågor, kontakta din lokala HR-funktion. Du kan också läsa mer om whistleblowing på Inside.

Vill du veta mer?

Har du frågor om uppförandekoden, kontakta någon av följande:

- Närmaste chef
- Affärsområdesledningen
- Avdelningen för Hållbar Utveckling eller någon av de berörda gemensamma funktionerna på Lantmännen

Läs mer om vårt ansvar och uppförandekoden på Inside och Lantmännens webbsida.

**Tillsammans
tar vi ansvar
från jord till bord**